

زندگی نامه و آرای تربیتی سقراط در تعلیم و تربیت

مجتبی ملک زادگان

چکیده

زندگی و اندیشه ی سقراط بارها از سوی متفکران و جریانهای فکری مورد تامل و واکاوی قرار گرفته اند. هدف این مقاله استخراج آرای تربیتی فیلسوف بزرگ، سقراط به منظور بهره گیری در مسایل تعلیم و تربیت می باشد. روش دستیابی به این هدف کتابخانه ای-اسنادی-تاریخی از طریق مطالعات اسنادی انجام گرفته است. از جمله یافته های تحقیق این است که سقراط راهنمایی و معرفی اندیشه به مردم را رسالتی مهم می دانست و عقیده داشت تا زنده است باید از این امر مهم دست نکشد و در هر زمان و مکانی به دعوت مردم می پرداخت، در این حال با آنکه چهره ای زیبا نداشت، آن هم در دورانی که زیبایی یک فضیلت الهی بود و مردم زشت رویان را جزو افراد پست و خبیث می انگاشتند توانسته بود مریدان بسیاری را دور خود گرد آورد و تاثیرات بسیاری بر جامعه خفته آن زمان بگذارد که این نشان دهنده ی قدرت تاثیر گذاری شگرف این اندیشمند دانا بوده است. او اعتقاد داشت غایت فضایل اخلاقی تربیت شهروند سالم است و همچنین قدرت، ثروت و شهرت به سعادت منتهی نمی شود بلکه سعادت پایدار در پیش گرفتن زندگانی عمیق و اندیشمندانه حاصل می شود. کار سقراط همانا بر انگیختن توجه فرد به شناختن خود و بیدار کردن طبیعت خود اوست. روش سقراط که خودش آن را تلنخوس (بازجویی) می نامید بر اساس سوال و جواب متوالی و هدفمند بنا شده بود به طوری که با اختیار موضع طرف مقابل، ابتدا موافقت و همراهی او جلب شود و سپس تناقضات استدلال های او آشکار شده و با استفاده از موضع خود شخص، مدعایش رد شود.

کلمات کلیدی: سقراط، آرای تربیتی، تعلیم و تربیت

مقدمه

شخصیت سقراط در هاله ای از ابهام قرار گرفته است. تنها منابع متغیر، برای شناخت او عبارتند از نوشته های افلاطون و گزنوفون به علاوه برخی اشارات در آثار بزرگانی همچون ارسطو. بدین جهت می توان حقیقت شخصیت تاریخی و نیز بیوگرافی فلسفی سقراط را نوعی معما دانست تا جایی که برخی گفته اند که او را اصلاً نمی توان شناخت. زیرا گزارشاتی که از حیات فکری او داده می شود پر از تناقض و ناسازگاری است. محققان همواره در این زمینه بحث کرده اند که آیا سقراط صرفاً شخصیتی اسطوره ای است؟ یا آن گونه که ژان برن و تیلور گفته اند، سقراط محاورات افلاطون، و تنها او، سقراط تاریخی است. گر چه در اینجا مجال پرداختن به این بحث نیست ولی حتی اگر نوشته های گزنوفون را معرف شخصیت سقراط همچون شهروندی عادی بدانیم برای شناخت سقراط فیلسوف می بایست به محاورات افلاطون مراجعه